

nost co do původu zboží jest do jisté míry vystupňována. Uvádí-li dovolání, že okruh obecenstva jest široký a že se likér často kupuje také k obdarování neb na oslavu některých příležitostí i lidmi méně zámožnými, kterým je známo, že likér v úpravě žalobkyně je dobrý a hledaný, má v podstatě pravdu, avšak přehlíží, že tito příležitostní nakupovači nejsou právě průměrnými i zákazníci, jaké má na mysli zákon a že právě tito zákazníci, chtějící koupiti likér »Cointreau«, nespokojí se jen pouhým dojmem, který jim utkvěl v paměti, měli-li vůbec kdy příležitost, by si jej utvořili, nýbrž zboží důkladně prohlédnou a o jeho původu se přesvědčí. Správně tedy odvolací soud rozpoznal, že žalované nelze přičítati nekalou soutěž ani ve smyslu § 2 ani § 11 zákona ze dne 15. července 1927 čís. 111 sb. z. a n., z nichž bylo žalováno.

Čís. 11653.

Není zákonného zákazu, by za vadium v exekučním řízení nebyla přijata vinkulovaná vkladní knížka.

K založení nároku na náhradu škody podle syndikátního zákona nestačí okolnost, jež by mohla býti vykládána jako přestoupení úřední povinnosti, nýbrž musí tu býti zavinění soudce buď přímo úmyslné nebo přivoděné aspoň nedopatřením proti lepšímu přesvědčení soudce. Není přestoupením úřední povinnosti soudce, že při úvaze podle § 56 c. ř. s. (přijímaje vinkulovanou vkladní knížku jako vadium), nepočítal s obtížemi, jež napotom nastaly při realizování vkladní knížky.

(Rozh. ze dne 9. května 1932, Co II 7/31.)

Žalobkyně domáhala se na Československém státu podle syndikátního zákona náhrady škody, jež prý jí vznikla tím, že exekuční soudce přijal jako vadium vkladní knížku, jež byla při opětovné dražbě pojata do rozvrhové podstaty a žalobkyni (jako vymáhající věřitelce) přikázána, následkem čehož vzešly žalobkyni útraty s vydáním vkladu (vedení sporu o sdělení hesla atd.), jichž náhrady se nyní domáhala. *Procesní soud* první stoličce (vrchní soud v Brně) žalobu zamítl. *Důvody*: Žalující strana uplatňuje nárok na náhradu škody podle zákona ze dne 12. července 1872 čís. 112 ř. z. Předpokladem nároku v souzeném případě by tedy bylo, že exekuční soudce, přijav jako vadium vinkulovanou vkladní knížku Občanské záložny, přestoupil svou úřední povinnost a tím porušil právo žalující strany, dále že tím vznikla žalující straně škoda, jsoucí v příčinné souvislosti s porušením soudcovy povinnosti a že škodu nebylo lze odčinit opravnými prostředky soudního řízení. Soud po nahlédnutí do oné vkladní knížky má za prokázáno, že jest opatřena slovem »Vinkulováno« vytištěným razítkem v modré barvě, písmeny význačnými a čitelnými, od červené barvy ostatního tisku knížky odlišnými a sice na vnitřní straně obalu jedenkrát, na titulním listě dvakrát a na druhé a třetí straně, kde jsou zápisy o vkladu, vždy jedenkrát. Při nahlédnutí do knížky na tyto stránky, což bylo nutno, poněvadž musela býti přece zjišťována výše vkladu, není možno slovo to přehlédnouti.

Soud má za prokázáno, že vkladní knížka byla vinkulována a že vinkulace byla tak zřetelným způsobem vyznačena, že již pouhým nahlédnutím, aniž bylo třeba zvláštní obezřetnosti, bylo lze tento stav zjistiti. Jest nyní tedy zodpověděti otázku, zda a jakého přestoupení úřední povinnosti se exekuční soudce dopustil, přijav takovou vinkulovanou vkladní knížku jako vadium. Dražební podmínky schválené usnesením exekučního soudu ze dne 29. července 1926 připouštějí, by jako vadium byly složeny vkladní knížky tuzemské záložny. Exekuční řád nemá ustanovení o způsobu vadia a jest proto vzhledem k ustanovení § 78 ex. ř. použití civilního řádu soudního, a to § 56 c. ř. s. o jistotě. Toto ustanovení připouští v souhlasu s dražebními podmínkami, že pro opatření jistoty mohou býti připuštěny zejména také vkladní knížky některé tuzemské spořitelny nebo některé tuzemské hospodářské neb jiné záložny. Výslovně se však podotýká, že se tak může státi podle uvážení soudu. Nečiní se tam však rozdíl mezi vinkulovanými a nevinkulovanými vkladními knížkami. Právní povaha vkladní knížky jest nyní vyřešena ustanovením § 10 zákona ze dne 14. dubna 1920 čís. 302 sb. z. a n. Tento zákon pojednává sice jen o vkladních knížkách spořitel, ale není příčiny, proč by podle tohoto zákona nemohla býti podle zásad obdoby posuzována i právní povaha vkladních knížek jiných peněžních ústavů, přijímajících vklady, jak to také vyslovil zákon ze dne 10. října 1924 čís. 239 sb. z. a n. ohledně vkladních knížek akciových bank. Podle tohoto ustanovení jsou vkladní knížky papíry majiteli svědčícími, takže kdo takovou knížku předloží, jest pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a žádaná částka budiž mu vyplacena, pokud není výplatě na překážku řízení umořovací o spořitelní knížce nebo zákaz soudní nebo není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Vinkulací jest tedy sice omezeno disposiční právo se vkladem, ale tím vlastní povaha vkladní knížky jako nositelky určité hodnoty ve výši vkladu a představitelky obligačního práva jí založeného zůstává nezměněna. Vadium jest jistotou za splnění dražebních podmínek vydražitelem a vázne na něm zákonné zástavní právo za nároky, jež vzniknou z dražby proti vydražiteli (§ 149 ex. ř.), za schodek při opětné dražbě, za její náklady a za všechny škody obmeškáním vydražitele způsobené (§ 155 ex. ř.). Toto určení vadia vyžaduje ovšem, by bylo takového způsobu, by pomocí jeho mohla býti oprávněná osoba co nejrychleji a bez obtíží uspokojena. Pokud však je vadiem vkladní knížka vinkulovaná, tedy oběživost její jest obmezena a měl by exekuční soudce ovšem o tom uvažovati a z toho důvodu takovou knížku odmítnouti. Z této úvahy patrně také byl odvozen názor nejvyššího soudu vyslovený v rozhodnutí čís. 8343 sb. n. s., o němž se obě strany zmiňují. že totiž vinkulovaná vkladní knížka neměla býti jako vadium přijímána. Bližší odůvodnění není připojeno, poněvadž věc tato nebyla přímo předmětem dovolací stížnosti. Tím však není ještě řečeno, že exekuční soudce, když takovou vkladní knížku přijal a když si vykládal uvedená zákonná ustanovení tak, že je přípustno přijímat i vinkulovanou vkladní knížku, přestoupil svou úřední povinnost. Zákonného zákazu takového není a nesprávný výklad zákona, omyl nebo nesprávné použití zákona není ještě přestoupením úřední povinnosti. Zákon slovem »přestoupení« chce zajisté zdůrazniti, že ne pouhá skutečnost, která

jako přestoupení by mohla býti vykládána, stačí k založení nároku na náhradu škody, nýbrž že tu musí býti zavinění soudce buď přímo úmyslné nebo přivoděné aspoň nedopatřením proti lepšímu přesvědčení soudce, což žalující strana netvrdí. Tu však může soudce podle práva daného mu v § 56 c. ř. s. uvažovati, že vinkulaci lze snadno odstraniti devinkulací, a může i předpokládati, že dražitel bude ochoten devinkulaci provésti, neboť není důvodu pochybovati o poctivém počínání vydražitele, že totiž bude ochoten dražební podmínky splniti. Že potom ve skutečnosti nastaly žalující straně při realizování vkladní knížky nečekané potíže, jest okolností do jisté míry nahodilou. Z námitek strany žalované, a hlavně vedlejšího intervenienta mohlo by se ovšem také usuzovati na to, že exekuční soudce vůbec přehlédl, že knížka je vinkulována, neboť jeho tvrzení, že vinkulace nebyla vyznačena způsobem jasným a zřetelným a že knížka není již ve stavu, v němž byla v době složení za vadium, nelze jinak vykládati. Tu ovšem bylo by lze o přestoupení úřední povinnosti mluvíti, neboť § 47 cís. pat. ze dne 3. května 1853 čís. 81 ř. zák. (soudní instrukce) zachovaný v platnosti podle § 98 zákona o organizaci soudů ze dne 27. listopadu 1896 čís. 217 ř. z. ustanovuje, že každý u soudu ustanovený jest povinen své úkony, přidělené mu zákonem neb představeným, obstarávati s pílí, horlivostí a nestranností. Kdyby tedy soudce knížku neprohlížel nebo prohlížel nedostatečně, bylo by mu to přičítati jako nedostatek píle a tedy nedbalost a tím porušení úřední povinnosti, neboť, jak shora zjištěno, bylo lze vyznačení vinkulace zjistiti již pouhým nahlédnutím do knížky. Žalovaní však trvají na tom, že přijetí vinkulované vkladní knížky za vadium není podle zákona nepřípustné, po případě není zákonem zakázáno, a k tomuto právnímu názoru se soud připojil. Tím by však byla přerušena příčinná souvislost mezi oním opomenutím soudce, že snad vkladní knížku nedostatečně prohlížel, a nastalou škodou, poněvadž, je-li přípustno takovou knížku přijímati, pak se prohlížení knížky nemusí díti v tom směru, zda jest vinkulována čili nic. Ostatně žalobkyně netvrdí přestoupení soudcovy povinnosti toho druhu, nýbrž jen v tom je spatřuje, že neměl vinkulovanou vkladní knížku přijímati. Bylo proto žalobu zamítnouti již pro nedostatek tohoto základního předpokladu syndikátního nároku.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Prvý soud zcela správně usoudil, že tu není základního předpokladu pro syndikátní nárok, poněvadž není zákonného zákazu, by za vadium v exekčním řízení dražebním nebyla přijata vkladní knížka vinkulovaná, a nesprávný výklad zákona, omyl nebo nesprávné použití zákona není ještě přestoupením úřední povinnosti. Podle schválených dražebních podmínek mohly býti jako vadium složeny knížky tuzemské záložny. Připuštění takové knížky jako vadia podle § 78 ex. ř. a § 56 c. ř. s. mělo se státi podle uvážení soudu. V zákoně nečiní se rozdíl mezi vinkulovanými a nevinkulovanými vkladními knížkami. Ani z ustanovení § 10 zákona ze dne 14. dubna 1920 čís. 302 sb. z. a n. nelze odvozovati povinnost soudce, by knížku vinkulovanou na

neznámé heslo odmítl jako vadium ve smyslu § 56 c. ř. s. Když exekuční soudce takovou knížku přijal a když si mohl vykládati uvedená zákonná ustanovení tak, že je přípustné přijmouti i vinkulovanou vkladní knížku, nepřestoupil ještě svou úřední povinnost ve smyslu § 47 cís. pat. z 3. května 1853 čís. 81 ř. zák. Jak správně prvý soud dovozuje, nestačí k založení nároku na náhradu pouhá skutečnost, která jako přestoupení by mohla býti vykládána, nýbrž musí tu býti zavinění soudce buď přímo úmyslné nebo přivoděné aspoň nedopatřením proti lepšímu přesvědčení soudce. Že soudce při úvaze podle § 56 c. ř. s. nepočítal s obtížemi, které potom při realizování vkladní knížky žalující straně nastaly, nelze soudci jako zavinění a přestoupení jeho úřední povinnosti za vinu klásti. Mohl-li soudce býti přesvědčen, že může i knížku vinkulovanou za vadium přijmouti, netřeba se zabývatí okolností, zda vůbec přehlédł, že knížka jest vinkulována. Proto jest i bezvýznamným tvrzený rozpor se spisy vytýkaný odvoláním a spatřovaný v tom, že ve tvrzení, že škodu zavinil soudce přestoupením své úřední povinnosti, přijav jako vadium vkladní knížku vázanou na neznámé heslo, jest zahrnuto též tvrzení opomenutí soudce, že snad vkladní knížku nedostatečně prohlížel.

Čís. 11654.

Posloupnost podle zákona ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák. pro Čechy.

Stačí, má-li podle poslední vůle jeden ze zákonných dědiců dostati usedlost, jsa universálním dědicem, aniž se vyhledává, by zůstavitel použil výslovně obratu, že ustanovuje obmyšleného za přejímatele statku.

Pokud jest tomu tak, byl-li v dědické smlouvě ustanoven výhradním universálním dědicem pozůstalý manžel.

Na povaze statku jako usedlosti střední velikosti a na použití zákona čís. 68/1908 z. zák. nemění nic, že poslední vlastníci, dříve osobně na statku po řadu let hospodařivší, byli pro nemoc a stáří nuceni dáti statek do pachtu.

(Rozh. ze dne 10. května 1932, R I 212/32.)

Pozůstalostní soud vydal usnesení, že pozůstalost po Stanislavu T-ovi bude projednána podle obecné posloupnosti dědické a nikoliv podle zákona ze dne 7. srpna 1908, čís. 68 z. zák. pro Čechy. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil. Důvody: Jest sice pravda, že se vyhová zákonu (§ 3 odst. (2) zák. čís. 68/1908 z. zák.), když zůstavitel poslední vůlí určí jednomu ze zákonných dědiců takový dědický díl, v němž jest usedlost zahrnuta, a není třeba, by zůstavitel užil výslovně obratu, že ustanovuje obmyšleného za přejímatele statku. Než ani při tomto výkladu nelze v souzeném případě použití zákona čís. 68/1908 z. zák., neboť i říšský zákon rámcový čís. 52/1889 ř. z., i zákon čís. 68/1908 z. zák. má na mysli usedlosti, na nichž zůstavitel hospodaří osobně a na nichž přejímatel osobně i nadále bude hospodařiti (sr. § 7 zák. čís. 52/1889 ř. z. a § 8 zák. čís.